

Lakialoite LA 7/2022 vp

Juha Mäenpää ps ym.

Lakialoite laiksi tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Muutetaan tuloverolain (1535/1992) 93 §:n 1 momentissa mainittujen tulonhankkimismenojen summia asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten osalta siten, että näitä matkakustannuksia voidaan vähentää ansiotulosta enintään 10 000 euroa ja vain siltä osin kuin ne ylittävät verovuonna 500 euroa (omavastuuosuus). Nykyisen lain nojalla matkakustannuksia voi vähentää enintään 7 000 euroa, ja omavastuuosuus on 750 euroa.

PERUSTELUT

Polttoaineiden hintojen noususta on uutisoitu useaan otteeseen viimeisten kuukausien aikana. Yle uutisoi 29.11.2021, että bensiinin ja dieselin hinta on pysytellyt kalliina jo tavallista pitempään. Uutisen mukaan bensiinin hinta oli ollut nousujohteisessa suunnassa öljyn maailmanmarkkinahinnan takia jo alkuvuodesta 2021 lähtien. Isoin korotus tapahtui kesän jälkeen, kun bensiiniliteran hinta kapusi monin paikoin kahden euron tuntumaan.

Polttoaineiden hintojen noususta kärsivät erityisesti syrjäseuduilla asuvat ihmiset, joille henkilöauto on välttämätön töissä käynnin kannalta. Työmatkoja varten sopiva joukkoliikenne on vähäistä, tai sitä ei käytännössä ole lainkaan. Mitä enemmän työmatkoihin kuluu rahaa, sitä vähemmän arjen muihin välttämättömiin menoihin on varaa. Yle uutisoiikin vastikään helmikuussa 2022 pariinkin otteeseen siitä, kuinka polttoainehintojen kallistuminen vaikuttaa erityisesti maaseudulla elävien elämään. Työssäkäynnin kallistumisen lisäksi hintojen nousu eristää jutuissa haastattelujen suomalaisten mukaan heitä koteihinsa, sillä töihin liittymättömään liikkumiseen autolla ei ole varaa.

Raakaöljyn hinta on ollut nousussa. Asia on suomalaistenkin kannalta olennainen, sillä bensiinin hinta vaihtelee jatkuvasti raakaöljyn hinnan mukaan. Ylen helmikuinen uutinen, joka on päivitetty 14.2.2022, tietää kertoa, että öljyn hinta oli tuolloin yhteensä 95,4 dollaria barrelilta. Nordea pohti tuolloin viikkoraportissaan, voiko raakaöljyn hinta kiivetä pian jopa sadan dollarin rajan yläpuolelle. Viime aikoina bensiinin ja dieselin hinnat ovat nousseet muita kuluttajahintoja nopeammin ja olleet yksi inflaation aiheuttajista. Hintakehitykseen ovat vaikuttaneet kiristynyt geopolitiikka ja öljyntuotannon vaikeudet maailmalla.

Lakialoite LA 7/2022 vp

Maailmanmarkkinoiden lisäksi valtion toimet vaikuttavat polttoaineiden hintojen nousuun. Vuonna 2020 hallitus perusteli polttoaineveron korotusta harhaanjohtavasti indeksikorotuksena. Iltalehti uutisoi 15.12.2021 tuoreen selvityksen osoittaneen, että dieselin litrahinta voisi nousta vuoteen 2030 mennessä jopa 60 senttiä jakeluelvoitteen myötä. Jakeluelvoitteella tarkoitetaan sitä, kuinka paljon huoltoasemilla myytävien polttoaineiden energiasisällöstä täytyy tulla uusiutuvista energialähteistä. Keväällä 2021 Suomen hallitus hyväksyi fossiilittoman liikenteen tiekartan. Siinä esitetään yhtenä toimenpiteenä jakeluelvoitteen tason nostamista. Sen osuus hintojen kohoamisesta bensapumpuilla on enintään 25 senttiä. Fossiilittoman liikenteen tiekartassa ehdotetaan jakeluelvoitteen nostamista 34 prosenttiin tai jopa korkeammalle, mikäli kotimainen tuotanto antaa siihen mahdollisuuden. Jo nykyisillä päätöksillä jakeluelvoite nousee vuoteen 2030 mennessä 30 prosenttiin. Tällä hetkellä Suomessa on voimassa 18 prosentin jakeluelvoite. Se sisältää kahden prosenttiyksikön lisäelvoitteen. Mediassa esillä olleiden tietojen mukaan keskustella ehdotti aikaisemmin jakeluelvoitteen kiristämistä jopa 40 prosenttiin.

Huolestuttava tilanne on saanut jopa osan ammattiyhdistysliikkeestä älähtämään. Tammikuussa aloittamani lakiesityksen valmistelun tueksi Teollisuusliitto vaatii Iltä-Sanomissa 10.2.2022 julkaistun uutisen mukaan nopeita toimia Marinin hallitukselta polttoainehintojen vuoksi. Liiton mukaan hinnat ovat pian kynnyksellä työssäkäynnille. Ratkaisuksi Teollisuusliitto esitti matkakuluvähennyksen korottamista. Vaatimusta perusteltiin muun muassa sillä, että tehtaajat ja teolliset laitokset sijaitsevat keskustien ja asuintaajamien ulkopuolella eikä teollisuuden työntekijöillä ole usein muuta vaihtoehtoa kuin käyttää omaa autoa työmatkoihin. Teollisuusliiton omista jäsenistä 62 prosenttia kulkeekin kyselytutkimuksen mukaan työmatkat säännöllisesti omalla autollaan.

Jopa seurakunnissa on huomattu nousseiden polttoainehintojen vaikutus. Yle uutisoi 27.1.2022, että kohonneet sähkö- ja polttoainekustannukset ovat lisänneet diakonia-avun tarvetta. Uutisessa käsiteltiin tilannetta Hämeenlinnassa. Seurakunnan johtavan diakoniatyöntekijän mukaan moni joutuu pohtimaan nyt sitä, miten talous kestää työssä käymisen. Elämän peruskustannukset ovat nousseet niin korkeiksi, että vähävarainen ei pärjää, vaikka olisi työpaikka. Uutisen mukaan vuonna 2021 Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan diakonialla oli kaikkiaan 3 000 asiakaskontaktia, mikä on viitisensataa enemmän kuin vuonna 2020.

Polttoaineen lisäksi kotitalouksien ostovoimaa koettelevat muutkin haasteet. Yle kertoi 12.1.2022, kuinka sähkön hinta nousi Suomessa viime vuonna ennätykseen. Jatkoa voi uutisen mukaan olla luvassa tänäkin vuonna. Myös ruoan hinnan arvioidaan lähtevän tänä vuonna voimakkaaseen nousuun. Yle uutisoi asiasta viime syksynä pariinkin otteeseen. 4.2.2022 Ylellä taas oli analyysiä inflaatiokehityksestä yleisesti. Palkansaajien reaaliensiot laskivat Tilastokeskuksen mukaan 1,1 prosenttia loppuvuonna 2021. Se on suurin pudotus reaaliensiodien kehityksessä koko 2000-luvulla neljännesvuosittain tarkasteltuna. Reaaliensiot vähenevät, kun kuluttajahinnat nousevat nopeammin kuin ansiotaso. Uutisessa huomautetaan, että edellisen kerran lähellä samaa lukemaa käytiin vuonna 2011.

Markkinataloudessa hyödykkeiden hintamuutoksia pidetään yleisesti hyväksyttynä asiana. Markkinatalouspohjaisissa yhteiskunnissa valtioiden vaikutus alentavasti hintoihin on enimmäksä määrin veropoliittista, sillä vapaaseen kilpailuun ei lähtökohtaisesti haluta liialti puuttua. Siksi polttoainehintoja ja kansalaisten ostovoimaa koskevassa keskustelussakin verotuksella on keskeinen sija. Esimerkiksi bensiinin hintaan suoraan vaikuttavan raakaöljyn hinnalle maailmanmark-

Lakialoite LA 7/2022 vp

kinoilla Suomi ei mahda käytännössä mitään. Sen sijaan verotuksen tasoa säätelemällä valtio voi vaikuttaa siihen, paljonko kansalaiselle jää rahaa arkikuluihinsa. Verotusta keventämällä myös suomalaisen ostovoima kasvaa. Lakialoite esittääkin verovähennysoikeuden rahamäärällistä kasvattamista työmatkojen osalta. Tämä helpottaisi lukuisten suomalaisten arjen taloustilannetta työmatkojen suhteen kasvaneiden polttoainekustannusten keskellä. Nykyisen lain nojalla matkakustannuksia voi vähentää enintään 7 000 euroa, ja omavastuuosuus on 750 euroa. Lakialoitteessa esitetyn ehdotuksen mukaan lakia muutettaisiin siten, että matkakustannuksia voisi vähentää enintään 10 000 euroa, ja omavastuuosuus olisi 500 euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 93 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1086/2014, seuraavasti:

93 §

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

Ansiotulon hankkimisesta johtuneina menoina pidetään myös matkakustannuksia asunnosta työpaikkaan ja takaisin halvimman kulkuneuvon käyttökustannusten mukaan laskettuna. Näitä matkakustannuksia voidaan kuitenkin vähentää enintään 10 000 euroa ja vain siltä osin kuin ne ylittävät verovuonna 500 euroa (omavastuuosuus).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Lakialoite LA 7/2022 vp

Helsingissä 17.2.2022

Juha Mäenpää ps
Jukka Mäkynen ps
Jani Mäkelä ps
Toimi Kankaanniemi ps
Ritva Elomaa ps
Vilhelm Junnila ps
Mauri Peltokangas ps
Sebastian Tynkkynen ps